

27. 1. 2004

ID: 22998

Náležitosti okamžitého zrušení pracovního poměru

Důvod okamžitého zrušení pracovního poměru musí být v písemném okamžitém zrušení pracovního poměru uveden tak, aby bylo zřejmé, jaké jsou skutečné důvody, které vedou druhého účastníka pracovního poměru k tomu, že rozvazuje pracovní poměr, aby nevznikaly

Důvod okamžitého zrušení pracovního poměru musí být v písemném okamžitém zrušení pracovního poměru uveden tak, aby bylo zřejmé, jaké jsou skutečné důvody, které vedou druhého účastníka pracovního poměru k tomu, že rozvazuje pracovní poměr, aby nevznikaly pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevit, tj. který zákonný důvod okamžitého zrušení pracovního poměru uplatňuje, a aby bylo zajištěno, že uplatněný důvod nebude možné dodatečně měnit. Skutečnosti, které byly důvodem okamžitého zrušení pracovního poměru, přitom není potřebné rozvádět do všech podrobností, postačí lze-li výkladem projevu vůle zjistit, proč byl pracovní poměr okamžitě zrušen.

Výklad projevu vůle (§ 240 odst. 3 zák. práce) může směřovat jen k objasnění jeho obsahu, tedy ke zjištění toho, co bylo skutečně projevováno; pomocí výkladu projevu vůle nelze „nahrazovat“ nebo „doplňovat“ vůli, kterou zaměstnavatel v rozhodné době neměl nebo kterou sice měl, ale kterou neprojevil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1760/2002, ze dne 4.3.2003 v souvislosti s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2475/99, ze dne 7.12.2000 a s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Cdon 946/96, ze dne 14.10.1996)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. B., zastoupeného advokátem, proti žalované D., spol. s r.o., zastoupené advokátem, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. 13 C 1463/95, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. března 2002 č. j. 10 Co 145/2001-57, tak, že dovolání žalobce zamítl.

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 27.6.1995 žalovaná sdělila žalobci, že s ním podle ustanovení „§ 53 ZP“ okamžitě zrušuje pracovní poměr. Jako důvod tohoto opatření označila „1) alkohol v pracovní době - práce i ve výškách, 2) porušování pracovní kázně - neplnění svých pracovních povinností, 3) neomluvená absence dne 26.6.1995 a 27.6.1995“.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobu odůvodnil tím, že v pracovní době nikdy alkohol nepožil ani nebyl v pracovní době „pod vlivem alkoholu dříve požitého“, že nikdy neporušil pracovní kázeň a že ve dnech 26. a 27.6.1995 se

do práce nedostavil v důsledku pracovní neschopnosti, což žalované řádně doložil.

Okresní soud v Děčíně rozsudkem ze dne 10.7.1997 č.j. 13 C 1463/95-14 žalobě vyhověl a uložil žalované, aby zaplatila žalobci náklady řízení ve výši 2.840,- Kč. K odvolání žalované Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 23.9.1998 č.j. 10 Co 698/97-26 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a rozhodl, že žalobce je povinen „nahradit“ žalované náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 2.170,- Kč a náklady odvolacího řízení ve výši 1.575,- Kč, obojí na účet advokáta. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dovodil, že se žalované podařilo prokázat „vlastní příčinu“, pro kterou s žalobcem okamžitě zrušila pracovní poměr, tj. skutečnost, že žalobce byl dne 21.6.1995 v pracovní době pod vlivem alkoholu. Protože takové chování žalobce je třeba podle názoru odvolacího soudu „bez dalšího hodnotit“ jako porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem, je okamžité zrušení pracovního poměru žalobce platným právním úkonem.

K dovolání žalobce Nejvyšší soud České republiky rozsudkem ze dne 7.12.2000 č.j. 21 Cdo 2475/99-43 rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Dovolací soud dospěl k závěru, že vzhledem k celkovým okolnostem a kontextu událostí, za kterých byl úkon učiněn, je zřejmé, že podstatou skutkového vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru bylo nejen pouhé sdělení označující místo a dobu požívání alkoholu, jak namítal dovolatel, nýbrž i vyjádření vlivu požití alkoholického nápoje, vzhledem ke snížení duševních funkcí a celkové pohotovosti, na jeho způsoblost k práci, včetně práce ve výškách. Odvolacímu soudu, který při výkladu jednostranného projevu vůle žalované směřujícího ke skončení pracovního poměru účastníků postupoval v souladu s interpretačními pravidly zakotvenými v ustanovení § 240 odst. 3 zák. práce, tedy nelze důvodně vytýkat, že pomocí výkladu nahrazoval vůli, která nebyla projevována. Za nepodložený však dovolací soud považoval skutkový závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce byl dne 21.6.1995 v době výkonu práce (v pracovní době) pod vlivem alkoholu, neboť toto od soudu prvního stupně odlišné skutkové zjištění učinil, aniž by zopakoval nebo doplnil dokazování provedené před soudem prvního stupně.

Krajský soud v Ústí nad Labem poté k odvolání žalované rozsudkem ze dne 20.3.2002 č.j. 10 Co 145/2001-57 rozsudek soudu prvního stupně opět změnil tak, že žalobu zamítl, a žalobci uložil, aby žalované zaplatil náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 2.170,- Kč a náklady odvolacího řízení ve výši 1.575,- Kč, obojí na účet advokáta, a dále „státu – Krajskému soudu v Ústí nad Labem“ náklady řízení ve výši 482,- Kč. Po doplnění řízení odvolací soud opětovně dovodil, že bylo prokázáno, že žalobce byl dne 21.6.1995 v pracovní době pod vlivem alkoholu; toto jednání pak hodnotil jako porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem zakládající důvod okamžitého zrušení pracovního poměru podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce. Námitku žalobce, že je irelevantní okolnost, zda byl dne 21.6.1995 v pracovní době pod vlivem alkoholu, neboť žalovaná uvedla jako důvod okamžitého zrušení pracovního poměru „požívání alkoholu i v pracovní době“, odvolací soud - v souladu s právním názorem dovolacího soudu - odmítl jako nedůvodnou, neboť - jak zdůraznil - není důležité, zda zaměstnanec požil alkohol před či během pracovní doby, nýbrž rozhodující je, zda se zaměstnanec nachází na pracovišti v pracovní době pod vlivem alkoholu.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Namítal, že napadený rozsudek „řeší hmotněprávní otázku vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru v rozporu s ustanovením § 55 platného znění zákoníku práce“, neboť podle jeho názoru z důvodu zrušovacího projevu vůle žalované ze dne 27.6.1995 vymezeného slovy „alkohol v pracovní době - práce i ve výškách“ nevyplývá, co měl žalobce (který

pravděpodobně pracoval i ve výškách) s alkoholem v pracovní době dělat, „jestli ho měl nakupovat, požívat, prodávat, vyrábět, propagovat, kritizovat atp.“. Zdůraznil přitom, že z dokazování, zejména z vlastního vyjádření jednatelky žalované společnosti, „zůstalo jistým pouze to, co žalovaný (správně žalobce) s alkoholem v pracovní době nedělal – nepožíval jej“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod č. 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Žalobce v dovolání namítá, že odvolací soud „řešil hmotněprávní otázku vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru v rozporu s ustanovením § 55 platného znění zákoníku práce“, neboť důvod tohoto zrušovacího projevu vůle spatřoval v takovém jednání žalobce (tj. že byl v pracovní době pod vlivem alkoholu), které mu vůbec není v dopise ze dne 27.6.1995 ze strany žalované vytýkáno.

Podle ustanovení § 53 odst.1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může okamžitě zrušit pracovní poměr jen výjimečně, a to pouze tehdy, porušil-li zaměstnanec pracovní kázeň zvláště hrubým způsobem.

Podle ustanovení § 55 zák. práce okamžité zrušení pracovního poměru musí zaměstnanec i zaměstnavatel provést písemně, musí v něm skutkově vymežit jeho důvod tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným, a musí je ve stanovené lhůtě doručit druhému účastníku, jinak je neplatné; uvedený důvod nesmí dodatečně měnit.

Výklad uvedených ustanovení z hlediska otázky konkretizace jednostranného právního úkonu směřujícího ke skončení pracovního poměru - okamžitého zrušení dovolací soud podal již v předchozím rozsudku ze dne 7.12.2000 č.j. 21 Cdo 2475/99-43. V jeho rámci - mimo jiné - zdůraznil, že důvod okamžitého zrušení pracovního poměru musí být v písemném okamžitém zrušení pracovního poměru uveden tak, aby bylo zřejmé, jaké jsou skutečné důvody, které vedou druhého účastníka pracovního poměru k tomu, že rozvazuje pracovní poměr, aby nevznikaly pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevít, tj. který zákonný důvod okamžitého zrušení pracovního poměru uplatňuje, a aby bylo zajištěno, že uplatněný důvod nebude možné dodatečně měnit. Skutečnosti, které byly důvodem okamžitého zrušení pracovního poměru, přitom není potřebné rozvádět do všech podrobností, postačí lze-li výkladem projevu vůle zjistit, proč byl pracovní poměr okamžitě zrušen. Výklad projevu vůle (§ 240 odst. 3 zák. práce) může směřovat jen k objasnění jeho obsahu, tedy ke zjištění toho, co bylo skutečně projevováno; pomocí výkladu projevu vůle nelze „nahrazovat“ nebo „doplňovat“ vůli, kterou zaměstnavatel v rozhodné době neměl nebo kterou sice měl, ale kterou neprojevil (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.10.1996 sp.zn. 3 Cdon 946/96, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek roč. 1997, pod č. 29). Jde tedy o to, aby obsah projevu vůle, který jednající učinil, byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době, kdy byl učiněn. Při výkladu projevu vůle nelze ulpívat pouze na doslovném významu použitých

výrazů; současně je třeba pečlivě přihlížet ke všem okolnostem, za kterých bylo slovní nebo jiné vyjádření učiněno.

Z tohoto názoru, který v předchozím rozsudku zaujal (a který je soudní praxí jako správný přijímán - srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.11.1996 sp. zn. 2 Cdon 198/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 35, roč. 1998), dovolací soud i nadále vychází a ani v současné době neshledává důvod k jeho změně. Proto také - přes výhrady žalobce - setrvává na svém stanovisku vyjádřeném v předešlém rozsudku, že vzhledem k celkovým okolnostem a kontextu událostí, za kterých byl zrušovací projev vůle žalované ze dne 27.6.1995 učiněn, je zřejmé, že podstatou skutkového vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru bylo nejen pouhé sdělení označující místo a dobu požívání alkoholu, jak to dovozuje žalobce, nýbrž i vyjádření vlivu požití alkoholického nápoje, vzhledem ke snížení duševních funkcí a celkové pohotovosti, na jeho způsobilost k práci, včetně práce ve výškách. Bylo-li tedy v daném případě po skutkové stránce prokázáno, že „žalobce i jeho spolupracovníci B. a R. byli v rozhodné době (tj. v pracovní době dne 21.6.1995) zřetelně opilí“, není z hlediska vymezení skutkového důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru ve zrušovacím projevu žalované významný - jak namítá dovolatel - samotný časový okamžik požití alkoholických nápojů. Odvolací soud proto důvodně (a v souladu se shora uvedenými interpretačními pravidly zakotvenými v ustanovení § 240 odst. 3 zák. práce) spatřoval v tomto jednání žalobce naplnění důvodu ve smyslu ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce (porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem), který žalovanou opravňoval k tomu, aby se žalobcem okamžitě zrušila pracovní poměr.

Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada za ztrátu na výděлку \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)